

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ФАКУЛЬТЕТ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ТЕЛЕБАЧЕННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Гарант освітньої програми
Світлана РИБАЛКО

31.08. 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навчальної роботи
Ліна СТАШЕВСЬКА

31.08. 2021 р.

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

«ЛЕКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦЯ»

Освітньо-професійна програма – Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

Спеціальність – 021 Аудіовізуальне мистецтво та виробництво

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Силабус склали:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
зав.кафедри телебачення

Наталія МАРХАЙЧУК

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри телебачення

Володимир ТАРАСОВ

Силабус затверджено на засіданні кафедри телебачення
Протокол № 1 від «17» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри телебачення,
кандидат мистецтвознавства, доцент

Наталія МАРХАЙЧУК

Силабус погоджено на засіданні ради факультету аудіовізуального мистецтва,

Протокол № 2 від «31» серпня 2021 р.

Голова ради факультету АВМ,
доктор мистецтвознавства, доцент

Наталія РЯБУХА

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	ЛЕКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ФАХІВЦЯ	
2	Викладачі	Тарасов Володимир Володимирович Мархайчук Наталія Віталіївна	
3	Контактні дані викладача-1	Tarasovvv1977@gmail.com 050 376 19 88	
4	Статус дисципліни	ВИБІРКОВА	
5	Рік підготовки	II	
6	Семестр	3	
7	Лекції (год.)	20	5
8	Семінарські заняття (год.)		
9	Практичні заняття (год.)	10	3
10	Самостійна робота (год.)	60	82
11	Індивідуальна робота (год.)		
12	Кількість кредитів	3	
13	Загальна кількість годин	90	
14	Види / форми поточного контролю	поточне опитування, робота на практичних заняттях, доповіді з презентаціями	
	Вид підсумкового контролю	залік	

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання. «Лекторська майстерність фахівця» – навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень світового мистецтва надає світоглядну та теоретичну підготовку з історії аудіовізуального мистецтва для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво» Спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Вона посідає важливе місце у підготовці магістрів аудіовізуального мистецтва та виробництва, оскільки спрямована на вдосконалення знань про історію аудіовізуального мистецтва, розширення уявлень про теорію та проблеми аудіовізуальної культури, культурні та мистецькі цінності тощо.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни. «Лекторська майстерність фахівця» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму 02 Культура і мистецтво спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», ОПП «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна базується на знанні студентами загально-гуманітарних дисциплін, фундаментальних дисциплін та професійно-орієнтованих дисциплін у робочих навчальних планах спеціальності 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво.

2.3. Мета навчальної дисципліни – формування у студентів-магістрів засад лекторської діяльності та вміння їх використовувати при викладанні, підвищення рівня лекторської майстерності при підготовці занять з профільних навчальних дисциплін. Предметом вивчення навчальної дисципліни є прийоми лекторської майстерності.

2.4. Найменування та опис компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни. Вивчення дисципліни дозволяє сформувати й удосконалити наступні програмні компетентності (відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 021

«Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН України).

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися та оволодіти сучасними знаннями.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК04. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК05 Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК09. Здатність до наукової, науково-педагогічної комунікації; спроможність дотримуватися етикету наукового, науково-педагогічного спілкування.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК01. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні та вирішенні проблем теорії та практики аудіовізуального мистецтва та виробництва.

ФК02. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/ або інноваційної творчо-виробничої діяльності в аудіовізуальній сфері у професійній діяльності.

ФК03. Здатність застосовувати сучасні методи та засоби аналізу та прогнозування складних проблем професійної діяльності.

ФК 12. Здатність керувати власною кар'єрою та безперервно продовжувати освіту;

ФК 13. Здатність знаходити відповідні засоби подальшого підвищення виконавської, педагогічної кваліфікації у сфері аудіовізуального мистецтва.

ФК 17. Здатність обирати й застосовувати методи, засоби і форми педагогічної діяльності в освітньо-виховному процесі закладу вищої освіти.

ФК 21. Здатність дотримуватися норм педагогічної етики, організації ефективного освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти.

Вивчення дисципліни має забезпечити досягнення наступних **програмних результатів навчання** (відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво» для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом МОН України):

ПРН 3. Володіти методами та організаційними дослідницькими та інноваційними процедурами у професійній діяльності.

ПРН 8. Вміти викладати спеціальні дисципліни у закладах вищої освіти, планувати їх та розробляти відповідне навчально-методичне забезпечення.

ПРН 24. Застосовувати основи педагогіки та психології, інноваційні методики викладання фахових дисциплін у навчально-виховному процесі в закладах вищої освіти.

ПРН 25. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності викладача вищої школи, прогнозувати та впливати психологічними методами на поведінку суб'єктів освітньо-виховного процесу.

2.5. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- специфіку навчального процесу за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»;
- структуру і зміст форм навчання у навчальних закладах відповідного профілю;
- методику підготовки і проведення лекційного заняття з циклу професійних дисциплін;
- засад лекторської майстерності викладача.

Уміти:

- провести лекційні заняття за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»;
- користуватися візуальним ілюстративним матеріалом у викладанні фахових дисциплін;

- обґрунтовувати методичні засади підготовки лекційного заняття з циклу професійних дисциплін за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»;
- використовувати методи, техніки та прийоми лекційної риторики.

Мати навички:

- практичної лекторської підготовки для викладання з циклу професійних дисциплін за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво».

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика оцінювання. Перевірка та поточне оцінювання знань студентів денної форми навчання проводиться протягом семестру. Кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента.

Студент може ліквідувати академічну заборгованість на атестаційному / заліковому тижні (строго до взаємоузгодженого розкладу). У випадку не виконання студентом усіх передбачених робочою програмою форм поточного контролю він не допускається до заліку.

За рішенням кафедри студентам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності або виконували узгоджені з лектором індивідуальні форми роботи, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від об'єму виконаної роботи на значимості досягнених результатів.

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності. Під час роботи в аудиторії необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. У разі загострення конфлікту він має обговорюватись у порядку, визначеному відповідним положенням ХДАК.

Норми академічної етики: дисциплінованість; відповідальність; дотримання субординації; академічна доброчесність.

Плагіат та інші форми академічної недоброчесності є неприпустимими. У разі виявлення будь-якої форми плагіату завдання / робота не зараховується.

Використання під час аудиторної роботи гаджетів припустимо виключно з навчальною метою. Звук виклику мобільного телефону має бути відключеним.

4. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, відповідно до затвердженої робочої програми

№ теми	Назви розділів і тем	ГОДИНИ							
		денна форма				заона форма			
		усього				у тому числі			
		л	Інд.	пр	срс	л	Інд.	пр	срс
РОЗДІЛ 1									
1	Лекційний курс як дискурсивна концепція	9	2		1	6			
2	Інформативна риторика викладання: «усна» та «письмова» моделі	9	2		1	6	1		
3	Нормативний простір лекції: «межі» викладання та «рамки» академічної комунікації	9	2		1	6		1	42
4	Візуальна репрезентація: як текст стає зображенням і навпаки	9	2		1	6	1		
5	Контрольні завдання лекційного курсу: від типології до інтерпретації	9	2		1	6			

РОЗДІЛ 2										
6	Проблема художнього смаку та естетичного виховання у викладацькій практиці	9	2		1	6				
7	Принципи кореляції самостійної роботи студента із аудиторними формами роботи	9	2		1	6			1	
8	Логістика та концептуальні рамки лекційного дискурсу	9	2		1	6				40
9	Методи, техніки та прийоми лекційної риторики. Майстерність лектора: шляхи її вдосконалення	9	2		1	6		1		
10	Морфологія викладання: методичні форми лекційної та пост-лекційної роботи	9	2		1	6		1	1	
РАЗОМ за семестр		90	20		10	60		5		82

Зміст практичних занять визначається затвердженою у чинний спосіб робочою програмою.

5. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Для оволодіння матеріалом курсу окрім аудиторної роботи значна увага приділяється самостійній роботі. Самостійна робота студента є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Основні види самостійної роботи студентів. Підготовка до аудиторних занять, до проміжного й підсумкового контролю знань відбувається згідно робочої програми. Під час підготовки передбачається ознайомлення та анотування (конспектування) навчальної літератури, робота з ілюстративним матеріалом, перегляд навчальних та художніх відеофільмів, складання тез до питань семінарських занять.

Тематика самостійної роботи студентів та форми звітності

№№	Назва теми	Форма звіту	годин
РОЗДІЛ 1			
1	Мовленнєва культура педагога як основа його професіоналізму	Анотація літ.	6
2	Виразність мови як основа лекторської майстерності у навчальному закладі	Анотація літ. практ.вправи	6
3	Лекторський досвід як основа формування майстерності лектора	Анотація літ. практ.вправи	6
4	Особливості поєднання вербального та візуального компонентів в підготовці фахівця у закладах вищої мистецької освіти	Анотація літ. практ.вправи	6
5	Методика відповідей за запитання. Організація діалогових форм спілкування з аудиторією	Анотація літ. практ.вправи	6

РОЗДІЛ 2			
6	Лексичні, стилістичні та інші особливості мови лектора навчального закладу	Тези; практ.вправи	6
7	Складові майстерності лектора, характеристика.	Тези	6
8	Шляхи вдосконалення майстерності лектора (теоретичний аспект)	Анотація літ. практ.вправи	6
9	Шляхи вдосконалення майстерності лектора (аналітичний аспект)	Тези; практ.вправи	6
10	Шляхи вдосконалення майстерності лектора (практичний аспект)	Тези; практ.вправи	6
<i>Усього за семестр годин</i>			60

6. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання: лекції, практичні заняття, самостійна робота студента.

Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний,
- діалогічний метод,
- проблемно-орієнтований,
- евристичний,
- інтерактивні методи,
- методи коучинга,
- інші (за потребою).

7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перевірка та поточне оцінювання знань студентів денної форми навчання проводиться за 100-бальною шкалою. Загальний бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи відповідно до структури кредитів / балів, отриманих протягом семестру.

Форми контролю: поточне тестування, творчі есе, відповіді на семінарських заняттях, іспит (підсумковий контроль).

Завданням *поточного контролю* рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення та інтерпретації; навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять. На лекціях наприкінці пари може проводитися експрес-контроль. На практичних заняттях оцінюються виступи з питань / завдань, винесених на самостійну роботу.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом відповідних тем/модулів завдань самостійної роботи студентів та здійснюється під час проведення модульно-тематичних атестацій. Модульно-тематична атестація передбачає *індивідуальну* перевірку знань ілюстративного матеріалу курсу, уміння його проаналізувати та вписати в контекст доби (епохи), стилю, творчості майстра тощо. Також рубіжні етапи контролю знань передбачені у формі усного опитування на семінарських заняттях (див. пункт цього силабусу щодо семінарських занять)., перевірки якості виконання завдань самостійної роботи студентів під час атестацій (див. пункт цього силабусу щодо самостійної роботи студентів)..

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, вмінь і навичок, отриманих студентом протягом семестру. **Залік** проводиться в усній формі. Студент допускається до іспиту за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які студент може отримати за результатами іспиту, не може перевищувати 20 % від загальної кількості балів (100 балів).

8. КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Пісумкове оцінювання відбувається за наступними критеріями:

- якість виконання завдань самостійно/індивідуальної роботи студентів;
- широта ознайомлення з рекомендованою літературою;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу з кожної теми дисципліни;
- розуміння, рівень засвоєння питань (проблем), що вивчаються.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	разом
поточний	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
самостійна робота	10					10					20
рубіжний контроль	10					10					20
										ЗАЛК	10
										РАЗОМ	100

Шкала оцінювання та критерії оцінювання

Сума балів за всі види	ECTS	Оцінка за національною шкалою та її критерії	
90 – 100	A	відмінно	вірно відповідає на поставлені запитання; вільно володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; брав активну участь у практичних заняттях; виконані завдання СРС
82-89	B	добре	вірно відповідає на поставлені запитання, але не достатньо вільно володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; брав активну участь у практичних заняттях; виконані завдання СРС
74-81	C		не завжди вірно відповідає на поставлені запитання, не достатньо вільно володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; не завжди брав активну участь у практичних заняттях; виконані не всі завдання СРС
64-73	D	задовільно	не відповідає на усі поставлені запитання, не достатньо вільно володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; не достатня участь у практичних заняттях; виконані не всі завдання СРС
60-63	E		не відповідає на усі поставлені запитання, не достатньо вільно володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; не достатня участь у практичних заняттях; виконані не всі завдання СРС
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання	не відповідає на поставлені запитання, не вільно володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; не брав участь у практичних заняттях; виконані не всі завдання СРС
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не відповідає на поставлені запитання, не володіє термінологією та основними теоретичними поняттями з предмету; не брав участь у практичних заняттях; не виконані завдання СРС

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Алфьорова З.І. Формування медіаграмотності педагогів : навч.-метод. посіб. Х. : Харків. акад. неперерв. освіти, 2014.
2. Алфьорова З.І. Медіаграмотність як умова та інструмент медіа соціалізації (на матеріалі роботи Харківського осередку Асоціації медіаосвіти України) / Алфьорова Зоя Іванівна // Соціально-педагогічна діяльність у сфері дозвілля: проблеми та перспективи : Матеріали всеукраїнської наук. практ. конф., присвяченої 85-річчю ХДАК, 6 листопада 2014 р. / Під ред. проф.. А.Рижанової та ін. — Х.: ХДАК, 2014. — С. 10-12.
3. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2008
4. Волкова Н. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
5. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 204 с.
6. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2016. — 312 с.
7. Падалка, Г. (2017). Педагогіка мистецтва: домінуючі аспекти розвитку. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер.: Педагогічні науки, (152), 31-37.
8. Семко, М. І. (2018). Інтегрований підхід до викладання предметів художньо-естетичного циклу. Young, 57(5.2).
9. Хилько Н.Ф. Педагогіка аудіовізуального творчства в соціально-культурній сфері: Монографія.
https://www.medigram.ru/netcat_files/108/110/h_500078a2b39d17df5ab946ebec27a343.
10. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика педагогічної діяльності: Підручник. Київ: Знання-прес, 2003. 325 с.

Відеоматеріали

1. Зверєва Ніна : Как говорить коротко, весело и убедительно, и почему это так важно? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sXWx2eLk21Q>
2. Зверєва Ніна : Основы ораторского мастерства.: URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zHMDZ-5NlpE&t=1228s>
3. Педагогіка как театральное искусство". Мастер-класс Михаила Казиника. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WdXUNcswqs8>
4. Film by Design: Bauhaus and the Moving Image, Part 3 URL: <https://harvardartmuseums.org/calendar/film-by-design-bauhaus-and-the-moving-image-part-3>
- 5.